

شناختنامه
مرکز موضوعی شریعت
فقه امامیه

۱۳۹۱ - ۱۴۰۲

فهرست

مقدمه ۴

مرکز از منظر نخبگان

- یک) لزوم ایجاد مرکز ۶
- دو) دستور شفاهی مقام معظم رهبری علیه السلام ۷
- سه) دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام ۸
- چهار) دیدگاه مراجع معظم تقلید دامت برکاتهم ۹
- پنج) دیدگاه فقهای ارجمند ۱۱
- شش) مرکز در آیینہ شعر ۱۳

موقعیت سازمانی و مدیریتی مرکز

- یک) جایگاه حوزوی مرکز ۱۴
- دو) اهداف ۱۵
- سه) ارزش‌های بنیادین و اصول حاکم ۱۵
- چهار) مأموریت‌ها ۱۶
- پنج) وظایف و مسئولیت‌ها ۱۶
- الف) وظایف پژوهشی ۱۶
- ب) وظایف آموزشی ۱۷
- ج) وظایف ترویجی ۱۷
- د) وظایف نظارتی ۱۸
- شش) ساختار سازمانی ۱۸

- هفت) مخاطبان ۱۹
- هشت) قالب محصولات ۱۹

آثار و فعالیت‌های علمی مرکز

- یک) آثار پژوهشی ۲۰
- الف) کتاب‌های چاپ شده ۲۰
- ب) آثار دیجیتال منتشر شده در سایت مرکز ۲۲
- ج) کتاب‌های در حال آماده‌سازی ۲۲
- د) مقالات چاپ شده ۲۳
- ها) طرح‌های پژوهشی ۲۴
- دو) فعالیت‌های علمی ۲۶
- الف) نشست‌ها و کرسی‌های علمی ۲۶
- ب) دوفصلنامه موضوع‌شناسی ۲۷
- ج) حمایت از پایان‌نامه‌ها ۲۸
- د) کمیته فقهی ۲۸
- ها) آیین تجلیل از آثار موضوع‌شناسانه ۲۸
- سه) فعالیت‌های آموزشی ۳۰
- الف) برگزاری دوره‌های موضوع‌شناسی در مرکز ۳۰
- ب) برگزاری کرسی درس موضوع‌شناسی در خارج از مرکز ۳۱
- ج) پشتیبانی دروس خارج ۳۱
- د) تدوین درسنامه‌های آشنایی با موضوع‌شناسی ۳۱
- چهار) فعالیت‌های ترویجی ۳۱
- الف) موزه دین و زندگی ۳۲
- ب) نشر موضوع‌شناسی ۳۳
- پنج) فعالیت‌های نظارتی ۳۳

تعاملات علمی و پاسخگویی به نیازها

- یک) تفاهم‌نامه‌ها ۳۵
- دو) درخواست‌ها و پاسخگویی‌ها ۳۸

مرکز موضوع‌شناسی در یک نگاه

مقدمه

شاید برای کسانی که نام «مرکز موضوع‌شناسی احکام فقهی» (ممشا)^۱ را شنیده‌اند، این سؤال پیش آمده باشد که با وجود تعداد زیادی مؤسسه، پژوهشکده، پژوهشگاه، مرکز فقهی، نهاد و ستادهای ترویج احکام دینی، چه نیازی به تأسیس چنین مرکزی بوده است؟

با توجه به همین سؤال و احساس عدم نیاز، هیچ اقدامی صورت نگرفت ولی پس از سال‌ها ارتباط با احکام فقهی نظر به جمله معروف «العلم علمان علم الابدان و علم الادیان» و شیوه کار صاحبان دسته اول یعنی اطباء که برای تشخیص بیماری از مراکز مختلفی، مثل آزمایشگاه، رادیولوژی، اندوسکپی و .... مدد می‌جویند و برای بیمار نسخه می‌نویسند، فقیهان نیز که برای عموم مکلفان نسخه دینی می‌نویسند و تکلیف آنان را نسبت به اوامر الهی مشخص می‌کنند، برای تسهیل در استنباط و تسریع در پاسخ استفتاء، نیاز به دستیارانی دارند تا موضوعات و مصادیق احکام را بررسی کرده و نتیجه آن را به محضر بزرگواران ارائه دهند.

۱. مخفف: «مرکز موضوع‌شناسی احکام فقهی»

برای رسیدن به این نیاز عمومی، ابتدا با تعدادی از اندیشمندان و اساتید حوزوی مشورت و حیطه فعالیت تمام مراکز پژوهشی بررسی شد و نیاز جدی این امر قطعی گشت، تا جایی که معلوم شد، هیچ مرکز، مؤسسه، سازمان و نهادی اشتغال به این کار نداشته و حتی در دستور کار خود ندارد.

در پی قطعیت یافتن این نیاز در سال ۱۳۹۰، ابتدا پیش‌نویس طرحی با عنوان «طرح تأسیس مرکز موضوع‌شناسی احکام فقهی» آماده و به محضر مقام معظم رهبری علیه السلام تقدیم شد^۱ که معظم‌له ضرورت ایجاد این مرکز را با دستخط مبارک تأیید و تأسیس آن را ضروری دانستند و اوامری را جهت شروع فعالیت آن به صورت شفاهی صادر فرمودند.^۲

اکنون که بیش از ۱۰ سال از فعالیت این مرکز می‌گذرد، امید است با مدد الهی و توجهات حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف و رهنمودهای رهبر معظم انقلاب و سایر مراجع معظم تقلید، جاده پر سنگلاخی که در پیش رو است هموار شود و این مرکز، دستیار خوبی برای فقیهان، دستگاه‌های حاکمیتی و مدرسانی برای مکلفان باشد.

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

محمد حسین فلاح‌زاده

۱۴۰۲/۳/۳۱

۱. اصل این طرح در ۳۰ صفحه در «اسناد بالادستی» مرکز موضوع‌شناسی احکام فقهی موجود است.

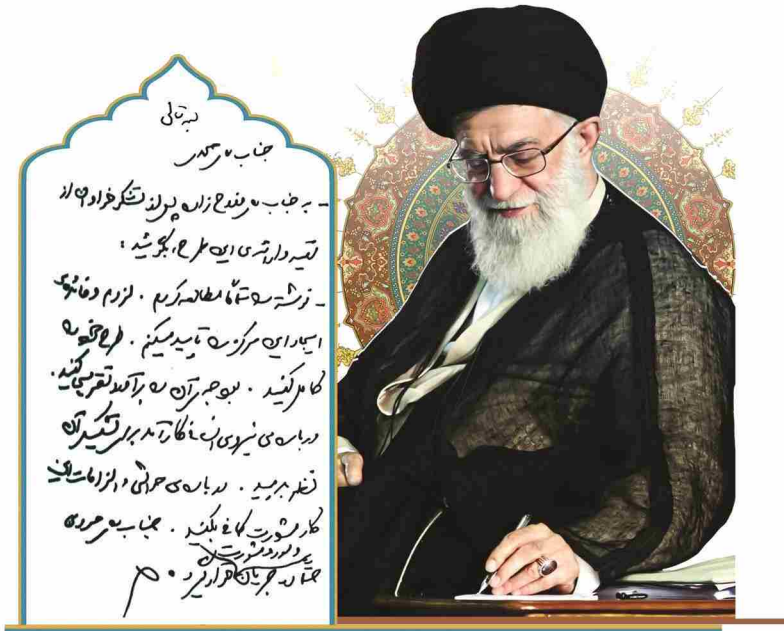
۲. رک: ص: ۹.

مرکز از منظر نخبگان

دستور مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

پس از ارائه طرح اولیه مرکز موضوع‌شناسی احکام فقهی:

جناب آقای محمدی، به جناب آقای فلاح زاده، پس از تشکر فراوان از تهیه و ارائه‌ی این طرح بگوئید: نوشته را تماماً مطالعه کردم. لزوم و فایده‌ی ایجاد این مرکز را تأیید می‌کنم. طرح خود را کامل کنید. بودجه آن را برآورد تقریبی کنید. درباره نیروی انسانی کارآمد برای تشکیل آن نظر بدهید. درباره‌ی حواشی و الزامات این کار مشورت کافی کنید. جناب آقای مروی^۱ حتماً در جریان و مورد مشورت قرار گیرد.

۱. معاون پیشین ارتباطات حوزوی دفتر مقام معظم رهبری.

دو) دستور شفاهی مقام معظم رهبری

بسم تعالی

دستورات شفاهی مقام معظم رهبری

شماره دفتر پیگیری (معاونت امور ویژه):

کد:

گیرنده دستور: ریاست محترم دفتر

تاریخ دستور: ۱۸/ مرداد/ ۱۳۹۰

علت صدور دستور: نامه مورخه ۹۰/۲/۲۲ جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای محمدحسین فلاح زاده در خصوص پیشنهاد تأسیس مؤسسه موضوع شناسی احکام فقهی (ممشا) که پیش نویس طرح اولیه در شهریور ۸۹ تقدیم و موجب دستور اولیه مقام معظم رهبری «مدظله العالی» شده بود و این نامه ارائه گزارش و پیشنهاد براساس رهنمودهای اولیه معظم له میباشد.

دستور:

مقام معظم رهبری «مدظله العالی» فرمودند:

« کار به شور ابعالی و مدیریت حوزه علمیه قم واگذار و دفتر پشتیبانی کند به این معنا که اساسنامه را به شورای عالی حوزه ارائه و بعد از قبول شورای عالی و مدیریت حوزه علمیه بعنوان یکی از نهادهای زیرمجموعه خود و طی مراحل قانونی و ثبت آن، کار را شروع کنند با کمک دفتر، و بودجه پیش بینی شده را از طریق مجلس پیگیری و به تصویب برسانند. البته در تعیین مجموعه مدیریت (رئیس، هیئت امضاء و ...) نظرات رهبری باید رعایت شود.»

امضاء مخاطب دستور

ارجاع:

جناب آقای سرپرست محترم امور ارتباطات حضرتعالی
 پیوست: پروپوزیت حضرتعالی، لطفاً مستند جدی دنبال شود در این ضمیمه در باب یک نهاد رهنمودی عالی در زمینه رهبری
 وزارت طرح و سطح مناسب؛ مقام معظم رهبری شکل مشخصی نداشته اند و این نامه یک مهم است که در دفتر (مستند محترم) نظارت
 رهبری (کارگاه در این امر کارگاه در زمینه رهبری). در نظر این کار شروع است و این کار هم در زمینه رهبری
 لازم اولیاً تعیین گردد (در این زمینه در این زمینه اولیاً) و این نامه برای علم شرعی است تا آنکه توسط سادات
 محترم نظارت رهبری در مسیر دریافت گفتار منطبق بر علم رهبری قرار گیرد. ممنون و سپاسگزارم.

امضاء دفتر
 ۹۰/۵/۲۷

روانست: معاونت محترم نظارت و اجرای احکام فقهی
 ۹۰/۵/۲۷

سه) دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام

بنده هم تشکر می‌کنم از شما برادران عزیز که همت کردید و این خلأ را شناختید و به دنبال پر کردن این خلأ هستید. قطعاً مسئله موضوع‌شناسی یک خلأ بود؛ اگر دستگاه موضوع‌شناسی ما فعال باشد، ان شاء الله همچنان که شما خوب شروع کردید، خوب وارد شدید، دیگر این اشکالات از بین می‌رود. اولویت‌ها را رعایت کنید. بعضی از موضوعات فوری است، فوتی است، در زندگی مردم دخیل است یا گسترش دارد؛ این خیلی مهم است، این موضوعات مقدم هستند، اینها را حتماً زودتر، بهتر، عمیق‌تر باید دنبال کرد. از فضل و پشتوانه حوزه‌ای حداکثر استفاده را بکنید. یعنی اینجا نباید گفت این چون «موضوع» است و حوزه به «احکام» کار دارد، ما به او احتیاجی نداریم؛ نه! احتیاج مبرمی وجود دارد به فضل حوزه‌ای؛ یعنی این کار بدون فضل حوزه‌ای به جایی نخواهد رسید.^۲

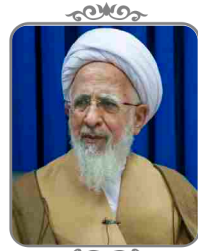

خیلی خرسندیم و خدا را شاکریم از این‌که این جریان [موضوع‌شناسی] جریان مبارک، در حوزه علمیه راه افتاده است. در واقع شما یک سنت حسنه‌ای را در حوزه تأسیس کردید و این راه ادامه خواهد داشت و افراد زیادی ان شاء الله در آینده، در این زمینه، هم تربیت خواهند شد، هم کار خواهند کرد، هم آثاری در فقه و در عمل عبادی مردم ان شاء الله و اعمال دینی مردم به طور کلی تأثیر خواهد گذاشت. به هر حال خدا را شاکریم. این موضوعات هم هر کدام احکامی دارند. باید بالأخره فقها و افراد وارد، این احکام را به دست بیاورند. لکن موضوع‌شناسی اساس قضیه است تا موضوع را ندانند، نمی‌توانند [حکم را] پیدا کنند.^۳

۱. مشروح بیانات مقام معظم رهبری علیه السلام در دیدار همکاران مرکز با معظم‌له در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۷ در کتابی با نام «موضوع‌شناسی از منظر مراجع، فقها و علمای معاصر» از طرف مرکز به چاپ رسیده است.
 ۲. در ملاقات همکاران مرکز با معظم‌له ۱۳۹۵/۵/۲۵.
 ۳. در ملاقات همکاران مرکز با معظم‌له ۱۳۹۷/۱۰/۲۷.

چهار دیدگاه مراجع معظم تقلید^۱حضرت آیت الله العظمی جوادی آملی رحمته الله

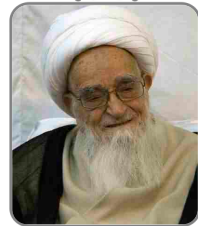
کار شما باید طوری باشد که به لبه حکم برسد... وقتی به لبه حکم رسید، هم دست خود شما برای فهمیدن حکم و ابلاغ حکم باز است و هم یاور خوبی برای مجتهد خواهید بود که بتواند خوب استنباط کند.

حضرت آیت الله العظمی شبیری زنجانی رحمته الله

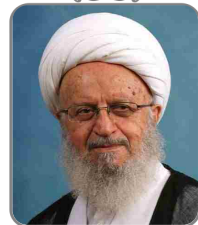
«موضوع شناسی» از کارهای زمین مانده بود که قابل اهتمام است. کاری که در مرکز موضوع شناسی انجام گرفته، کار مهم و ارزنده ای است... که به درد همه می خورد.

حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی رحمته الله

واقعاً من از این جهت خیلی خوشحال شدم... فقه باید احیاء بشود؛ دستورات فقهی و هدایت های اهل بیت علیهم السلام باید زنده بشود و این کار شما زنده اش می کند. شما به مقام بلندی حائز شدید.

حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی رحمته الله

کار موضوع شناسی کار مهمی است؛ ما می گوئیم پنجاه درصد حل مسائل، شناخت صحیح موضوع است. کاری که شما شروع کردید، به این صورت، بی سابقه است، کار بسیار مهمی است ولی در عین حال، کار بسیار پیچیده ای است.

۱. به ترتیب حروف الفبا. مشروح این بیانات، در کتابی با نام «موضوع شناسی از منظر مراجع، فقها و علمای معاصر» از طرف مرکز به چاپ رسیده است.

زمان ما هم اقتضاء می‌کند یک همچنین چیزی را، که ما تلفن کنیم به مرکز شما، که آیا شما در این باره دقت کردید یا نه؟ و شما هم اطلاعاتی که به دست آورده‌اید را برای ما بفرستید به عنوان یک منبع، این کار خوبی است.

حضرت آیت الله العظمی مظاهری رحمته الله علیه

کار شما، کار مقدسی است و پیگیری آن واجب است و ترویج آن هم واجب است. هرکس به اندازه وسعش باید این کار شما را ترویج کند و باید هم بگوییم که یک نحو ابتکار است و همان سال‌های اول انقلاب باید این کار شروع شده باشد. خیلی دیر شده.

حضرت آیت الله العظمی نوری همدانی رحمته الله علیه

شما یک دفعه در عرصه‌های مختلف قدم نگذارید، زیرا در عرصه‌های مختلف، تشتت افکار و نظرات و کارها، باعث می‌شود کار کامل انجام نشود؛ ما ناچاریم در موضوعات مهم، در یکی از آنها با تمام ابعادش ورود کنیم و کار را انجام بدهیم تا کامل باشد.

حضرت آیت الله العظمی هاشمی شاهرودی رحمته الله علیه

کار «موضوع شناسی» کار خیلی مهمی است. همیشه هم کارهای تحقیقاتی جمعی، پخته‌تر و سنگین‌تر و محققانه‌تر می‌شود. اگر کسی بخواهد درباره موضوعات تخصصی بحث کند، خیلی جای بحث دارد. بحث‌های سنگین تخصصی، افرادی را می‌خواهد که هم در این تخصص، هم علم و هم تجربه‌اش را داشته باشند و هم شرایط فعلی مملکت را بدانند.

پنج) دیدگاه فقهای ارجمند^۱

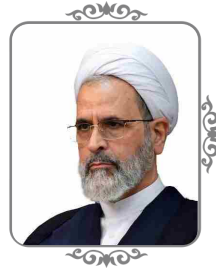
حضرت آیت الله استادی رحمته الله علیه

رویه باید طوری باشد که جلب اعتماد بشود تا مراجع حرف را قبول داشته باشند. جلب اعتماد مراجع خیلی مهم است ... این جلب اعتماد مراجع، به این محقق می شود که افراد فاضل در آن شرکت کنند؛ یعنی مستند به گروهی باشد که در حوزه معروف به فضل هستند.

حضرت آیت الله اعرافی رحمته الله علیه

تحول اجتهاد در گذر تاریخ، از مجاری عبور کرده و خواهد کرد که مهمترینش تحول در «موضوعات» و پیدایش موضوعات نوین و نو پدید است ... یکی از مهمترین مؤلفه های تحول و پویایی فقه ما، همان تحولات موضوعی است که حتی در مؤلفه های دیگر خود نیز اثر می گذارد. بنابراین، موضوع یابی و موضوع شناسی راز اصلی و مهمترین راز رشد و تحول فقه ماست.

حضرت آیت الله حسینی بوشهری رحمته الله علیه

از کار مجاهدانه شما و همکارانتان که در جهت هرچه پربارتر کردن کار مرکز قدم بر می دارید، تشکر می کنم. وظیفه می دانم در هر موقعیتی که اقتضایی وجود داشته باشد، از کار شما تعریف و تقدیر کنم ...

شما، نه تنها به فقه و فقاہت خدمت کرده اید، بلکه دریچه ای نو به روی حوزه های علمیه باز کرده اید و حوزویان به این نتیجه رسیده اند که می شود کارهای نوآورانه انجام داد، در عین اتقان و استحکام.

۱. به ترتیب حروف الفبا. مشروح این بیانات در کتابی با نام «موضوع شناسی از منظر مراجع، فقها و علمای معاصر» از طرف مرکز به چاپ رسیده است.

حضرت آیت الله جنتی رحمته الله علیه

کار بسیار معظمی است همین «مرکز موضوع شناسی». ما که شورای نگهبان هستیم، می فهمیم که چه خبر است و چقدر احتیاج داریم به شناخت موضوع و چقدر احکام بر خلاف واقع صادر می شود. حالا از هر مصدري و دليلش هم همین است که موضوع شناسی نشده، موضوع را عوضی گرفته اند.

حضرت آیت الله مقتدایی رحمته الله علیه

این کاری که شما می کنید، یک خلأی را دارید پر می کنید که ان شاء الله بعد از این، احکامی که استنباط می شود، بر اساس یک موضوع شناخته شده، تحقیق شده و مستند، احکام بر اساس آن موضوع صادر بشود و مترتب بشود؛ بنابراین یک خدمت بزرگی است به جهان اسلام، یک خدمت بزرگی است به فقه و فقاہت که شما دارید انجام می دهید.

حضرت آیت الله یزدی رحمته الله علیه

کار، کار بسیار مهمی است. ولی نوسان داشتن موضوع و عدم ثبات موضوع هم مهمتر از اصل کار است؛ یعنی این از نکاتی است که شما باید در تشکیلاتتان توجه کنید و منظور امام رحمته الله علیه که فرمودند: «یکی از مبانی اجتهاد، تشخیص زمان و مکان است»، همین است.

حجت الاسلام و المسلمین استاد جواد محدثی رحمۃ اللہ علیہ

نشش) مرکز در آیینہ شعر

فیض دو جهان، مرکز موضوع شناسی است
 «ممشای» همان، مرکز موضوع شناسی است
 یک ساختمان، مرکز موضوع شناسی است
 احیاگر جان، مرکز موضوع شناسی است
 فرزند زمان، مرکز موضوع شناسی است
 درمانگر آن، مرکز موضوع شناسی است
 باشد نگران، مرکز موضوع شناسی است
 روشنگر آن، مرکز موضوع شناسی است
 ترس از دگران، مرکز موضوع شناسی است
 شاداب و جوان، مرکز موضوع شناسی است
 جمع‌اند در آن، مرکز موضوع شناسی است
 بی شک و گمان، مرکز موضوع شناسی است
 تحقیق و بیان، مرکز موضوع شناسی است
 اندر پی نان، مرکز موضوع شناسی است

آرام روان، مرکز موضوع شناسی است
 در السنه و امکانه معروف به ممشاست
 یک بخش از آن جای دگر، موزه فقه است
 پاسخ به نیاز فقها در همه اعصار
 مردم همه فرزند پدر مادر خویش‌اند
 هر کس که ندارد خیر از علم و فقاہت
 جایی که ز ناپختگی بعض فتاوا
 احکام خدا در گرو فهم فقیه است
 آن مرکز بالندۀ فقهی که ندارد
 از آن همه مرکز که همه خسته و پیرند
 جایی که گروهی ز هنر، فقه، پزشکی
 جایی که سخن از چه و چون و کی و چند است
 جای صدف و سگه و می، موزه فقه است
 القصه در این دوره که مردم پی آب‌اند

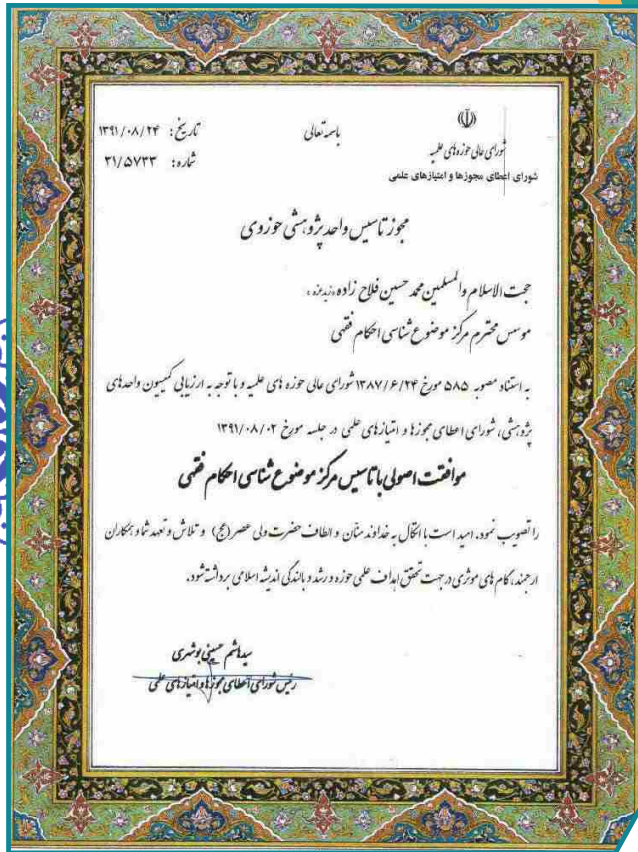

موقعیت سازمانی و مدیریتی مرکز

یک جایگاه حوزوی

بر اساس دستور مقام معظم رهبری علیه السلام این مرکز از ابتدای تأسیس در سال ۱۳۹۱، «اساسنامه» و «مجوز فعالیت» خود را از «شورای عالی حوزه‌های علمیه» دریافت کرده است.

مجوز شورای عالی حوزه‌های علمیه

دو) اهداف

- ۱) زمینه‌سازی برای گسترش و تعمیق دانش موضوع‌شناسی فقهی؛
- ۲) پاسخگویی به نیازهای اساسی جامعه و نظام اسلامی در حوزه مأموریت مرکز؛
- ۳) تقویت و تثبیت مرجعیت علمی حوزه‌های علمیه در تولید و عرضه محصولات موضوع‌شناسی فقهی؛
- ۴) کارآمدسازی دانش‌های دینی در مواجهه فعال با نیازها، چالش‌ها و پرسش‌های نوپدید موضوعات فقهی؛
- ۵) زمینه‌سازی برای تربیت نیروی انسانی متخصص در عرصه موضوع‌شناسی فقهی؛
- ۶) توسعه پژوهش‌های موضوع‌شناسی احکام فقهی، دانش فقه و دانش‌های مرتبط؛
- ۷) توسعه و ترویج دروس موضوع‌شناسی فقهی در حوزه‌های علمیه؛
- ۸) ترویج و کاربردی کردن نتایج پژوهش‌های موضوع‌شناسانه در قالب‌های مختلف؛
- ۹) تطبیق امور مربوط به معیشت مکلفان بر یافته‌های موضوع‌شناسی فقهی.

سه) ارزش‌های بنیادین و اصول حاکم

- ۱) پایبندی به اصول و مبانی مذهب جعفری، روش اجتهادی و نظام اسلامی؛
- ۲) حفظ و رعایت شئون حوزه‌های علمیه و مرجعیت شیعه؛
- ۳) اهتمام به امر نیازسنجی پژوهشی، آینده‌نگری و ادبیات روزآمد در حوزه‌های پژوهشی مرتبط؛
- ۴) مواجهه عالمانه، عمیق و اجتهادی با مسائل و آرای اندیشمندان؛
- ۵) اهتمام به همکاری با مراکز علمی معتبر؛
- ۶) بهره‌گیری از فضل و عقبه علمی و فقهی حوزه‌های علمیه؛
- ۷) پرهیز از ورود به فعالیت‌های حزبی و جناحی و جریان‌های سیاسی.

چهار) مأموریت‌ها

مأموریت‌های مرکز عبارت است از: پژوهش، آموزش، ترویج مباحث موضوع‌شناسی فقهی و نظارت بر امور مربوط به موضوعات احکام فقهی.

پنج) وظایف و مسئولیت‌ها

این مرکز به تناسب مأموریت‌ها، وظایف زیر را بر عهده دارد:

الف) وظایف پژوهشی

- ۱) شناسایی نیازهای پژوهشی، چالش‌ها و پرسش‌های نوپدید در زمینه موضوع‌شناسی احکام فقهی؛
- ۲) فراهم‌سازی امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری لازم برای امر پژوهش مربوط به موضوع‌شناسی احکام فقهی؛
- ۳) طراحی و اجرای طرح‌های پژوهشی مربوط به شناخت موضوعات فقهی؛
- ۴) برقراری ارتباط و تعامل علمی و فرهنگی با نهادها، مراکز، مؤسسات و شخصیت‌های علمی مرتبط با حوزه فعالیت مرکز؛
- ۵) تبادل نظر با فقهاء و بهره‌گیری از نظر مراجع معظم تقلید در خصوص نتایج پژوهش‌های موضوع‌شناختی انجام شده در مرکز؛
- ۶) جمع‌آوری و نگهداری و ارائه اسناد، اقلام و ابزارهای مورد نیاز فقهاء جهت تسهیل در تشخیص موضوع و صدور فتوا؛
- ۷) جمع‌آوری و ساماندهی ثمرات تلاش عالمان و پژوهشگران در ساحت شناخت موضوعات احکام فقهی در طول تاریخ و بسترسازی جهت دسترسی آسان پژوهشگران و مخاطبان به آنها و دیگر منابع علمی و دینی مرتبط با موضوعات احکام فقهی؛

۸) شناسایی ظرفیت‌های پژوهشی دیگر مراکز علمی و تخصصی در داخل و خارج از کشور و هدایت و جهت‌دهی آنها در راستای بهره‌گیری و مشارکت در طرح‌های موضوع شناسانه و اعزام متخصصان موضوع شناسی به مراکز، مؤسسات و اماکن مربوطه در داخل و خارج از کشور؛

۹) ارتباط و همکاری علمی - پژوهشی با نهادها، سازمان‌ها و دیگر مراکز علمی داخلی و خارجی و مشارکت فعال جهت افزایش شناخت موضوعات احکام فقهی؛
۱۰) تدوین، تصحیح و تألیف آثار علمی و ترجمه منشورات، اعم از کتاب، فصلنامه، ماهنامه، گاهنامه، دانشنامه و فرهنگ‌نامه در حوزه موضوع شناسی احکام فقهی به صورت مکتوب و الکترونیک؛

۱۱) گردآوری، پردازش و توزیع اطلاعات به منظور اطلاع‌رسانی آخرین دستاوردهای علمی و پژوهشی در حوزه موضوع شناسی احکام فقهی.

ب) وظایف آموزشی

۱) طراحی و برگزاری دوره‌های آموزشی مرتبط با موضوعات احکام فقهی در قالب کارگاه، کلاس، همایش و نشست‌های علمی تخصصی به منظور تربیت متخصص، محقق و پژوهشگر در عرصه موضوع شناسی احکام فقهی؛

۲) ارائه خدمات کارشناسی و مشاوره‌ای به اشخاص حقیقی و حقوقی در عرصه موضوعات احکام فقهی؛

۳) رصد دروس خارج حوزه و مراکز تخصصی در راستای خدمات‌دهی موضوع شناسانه به آنها و گسترش موضوع شناسی احکام فقهی در حوزه علمیه.

ج) وظایف ترویجی

۱) ایجاد نمایشگاه تخصصی موضوع شناسی جهت آموزش و ترویج یافته‌های موضوع شناسی احکام فقهی در قالب «موزه دین و زندگی»؛

۲) اطلاع‌رسانی از آخرین دستاوردهای علمی و پژوهشی در عرصه موضوع‌شناسی فقهی؛

۳) تولید نرم افزارها و دیگر ابزار رسانه‌ای در حوزه موضوع‌شناسی احکام فقهی.

د) وظایف نظارتی

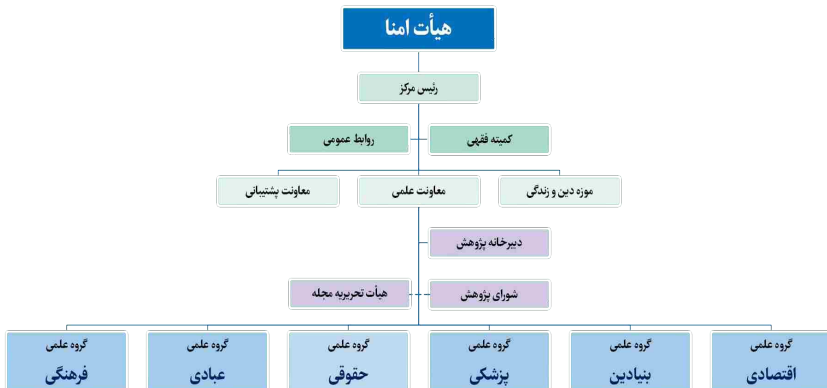
۱) نظارت میدانی بر نهادهای تولیدی، توزیعی یا وارد کننده با هماهنگی نهاد مربوط و تطبیق شاخص‌های فقهی بر آنها؛

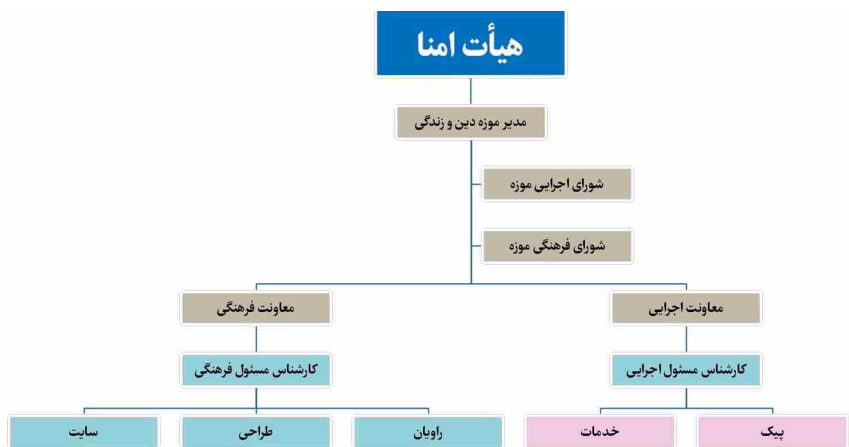
۳) ارائه پیشنهادهای فقهی برای اصلاح عملکرد و فرایند تولید و یا تأمین نیازمندی‌های جامعه اسلامی؛

۳) اعزام متخصصان موضوع‌شناسی به مراکز، مؤسسات و اماکن مربوط به موضوعات فقهی.

شش) ساختار سازمانی

طبق اساسنامه مصوب شورای عالی، هیأت امنای این مرکز از طرف مقام معظم رهبری علیه‌السلام تعیین می‌شوند و برای انجام مأموریت خود، دارای «معاونت منابع انسانی و پشتیبانی»، «معاونت علمی» و «موزه دین و زندگی» است. در حال حاضر، شش گروه علمی، زیر مجموعه معاونت علمی وجود دارد که عبارتند از:

هفت) مخاطبان

مخاطبان مرکز موضوع‌شناسی احکام فقهی، به حسب نوع مأموریت‌ها و نوع محصولات، متفاوت است و شامل مراجع معظم تقلید (دامت برکاتهم)، مسئولان نظام اسلامی، قضات، قانونگذاران و مکلفان می‌شود.

هشت) قالب محصولات

محصولات مرکز، به حسب نوع مأموریت‌ها و مخاطبان، متنوع است و در قالب‌های مکتوب و غیرمکتوب از قبیل صوت، فیلم، کتاب، مقاله و قالب‌های بصری مانند موزه و نمادهای اسلامی که نمونه آنها تابلوهای حد ترخص و مسافت شرعی است، عرضه می‌شود.

مسافت شرعی

Legal Distance

قم
Qom

حد ترخص

Limit of Tarakhus

قم
Qom

آثار و فعالیت های علمی مرکز

یک) آثار پژوهشی

آثار و فعالیت های علمی مرکز، در قالب های کتاب، مقاله، طرح های پژوهشی به شرح ذیل است:

الف) کتاب های چاپ شده

کتاب های چاپ شده از آثار پژوهشی مرکز موضوع شناسی احکام فقهی به شرح ذیل است:

۱. اطلس فقهی پرندگان ایران؛ زارعی زیاری، حسین، پرستگاری، کاظم؛ ناشر: معروف؛ چاپ: اول؛ سال نشر: ۱۳۹۳ ه. ش.
۲. غایة التعديل في معرفة الاوزان و المكايل؛ العلامة سردار الكابلي، حيدر قلى خان؛ العلامة حيدر؛ مصحح: لطيفى، شيخ محمود؛ ناشر: نشر معروف؛ چاپ: اول؛ سال نشر: ۱۳۹۵ ه. ش.
۳. قبله شناسی يا قبله نماى جهان؛ العلامة سردار الكابلي، حيدر قلى خان؛ مصحح: سهرابى، مهدى؛ ناشر: نشر معروف؛ چاپ: اول؛ سال نشر: ۱۳۹۵ ه. ش.
۴. تحفة الأجلة في معرفة القبلة؛ العلامة سردار الكابلي حيدر قلى خان؛ مصحح: السهرابى، الشيخ مهدى؛ ناشر: نشر معروف؛ چاپ: اول؛ سال نشر: ۱۳۹۵ ه. ش.
۵. آيين ها و آسيب ها (ويژه آيين هاى تكريم اهل بيت (عليه السلام))؛ بيات، حجت الله؛ ناشر: بوستان كتاب؛ چاپ: اول؛ سال نشر: ۱۳۹۷ ه. ش.
۶. موضوع شناسی دانشی نو «مبانی نظری»؛ ظهیری، عباس؛ ناشر: مرکز تخصصی مهدویت حوزه علمیه قم؛ چاپ: اول؛ سال نشر: ۱۳۹۸ ه. ش.

۷. موضوع‌شناسی اختلالات روانی از منظر فقه و حقوق؛ ستوده، حمید؛ ناشر: مرکز تخصصی مهدویت حوزه علمیه قم؛ چاپ: اول؛ سال نشر: ۱۳۹۹ ه.ش.
۸. موضوع‌شناسی بانک خون بندناف از منظر فقهی و حقوقی؛ قاسمی، محمدعلی، ناشر: مرکز تخصصی مهدویت حوزه علمیه قم؛ چاپ: اول؛ سال نشر: ۱۳۹۸ ه.ش.
۹. روش‌های نوین تولید مثل انسان، ستوده خراسانی، حمید؛ ناشر: مرکز تخصصی مهدویت حوزه علمیه قم؛ چاپ: اول؛ سال نشر: ۱۳۹۹ ه.ش.
۱۰. موضوع‌شناسی اقرار عند الحاکم؛ فرهودی، حسین؛ ناشر: مرکز تخصصی مهدویت حوزه علمیه قم؛ چاپ: اول؛ سال نشر: ۱۳۹۹ ه.ش.
۱۱. موضوع‌شناسی تظاهر و تجاهر به فسق؛ صنعت پور، حسین؛ ناشر: مرکز تخصصی مهدویت حوزه علمیه قم؛ چاپ: اول؛ سال نشر: ۱۳۹۹ ه.ش.
۱۲. موضوع‌شناسی سیمان و سنگ مصنوعی؛ حاج اسماعیلی، روح‌الله؛ ناشر: مرکز تخصصی مهدویت حوزه علمیه قم؛ چاپ: اول؛ سال نشر: ۱۳۹۹ ه.ش.
۱۳. موضوع‌شناسی شلاق، فرهودی، حسین؛ ناشر: مرکز تخصصی مهدویت حوزه علمیه قم؛ چاپ: اول؛ سال نشر: ۱۴۰۰ ه.ش.
۱۴. موضوع‌شناسی اسناد خزانه متعارف و اسناد خزانه اسلامی؛ توحیدی، محمد؛ ناشر: مرکز تخصصی مهدویت حوزه علمیه قم؛ چاپ: اول، سال نشر: ۱۴۰۰ ه.ش.
۱۵. موضوع‌شناسی تطهیر در ماشین‌های لباسشویی؛ گروه عبادی؛ ناشر: مرکز تخصصی مهدویت حوزه علمیه قم؛ چاپ: اول؛ سال نشر: ۱۴۰۰ ه.ش.
۱۶. نیمه اول اجتهاد (روش شناخت موضوعات)؛ بیات، حجت‌الله؛ ناشر: نشر موضوع‌شناسی؛ چاپ اول؛ سال نشر: ۱۴۰۱ ه.ش.

ب) آثار دیجیتال منتشر شده در سایت مرکز

پژوهشگر	گروه علمی اقتصادی
اسماعیل آقا بابایی	۱- بازار یابی شبکه ای
سید محمد تقی علوی	۲- صندوق قرض الحسنه خانگی
سید عباس موسویان	۳- کارمزد قرض الحسنه در نظام بانکی ایران
محمد توحیدی	۴- اسناد خزانه متعارف و اسناد خزانه اسلامی
احمدعلی یوسفی	۵- موضوع‌شناسی فقهی مال و آثار فقهی آن
پژوهشگر	گروه علمی بنیادین
عباس ظهیری	۱- موضوع‌شناسی استحاله
حجت الله بیات	۲- موضوع‌شناسی از نگاه مراجع و فقها
زین العابدین نجفی	۳- استفتانات اعتکاف فقهای امامیه
حجت الله بیات	۴- بانک جامع سئوالات موضوع‌شناسی
پژوهشگر	گروه علمی پزشکی
مهدی صانعی	۱- اجزای حرام و مکروه حیوانات حلال گوشت
پژوهشگر	گروه علمی فرهنگی
محمد جواد غفوری	۱- موضوع‌شناسی بازی کلتش آف کلنز
حجت الله بیات	۲- موضوع‌شناسی رایتل

ج) کتاب‌های در حال آماده‌سازی برای چاپ

۱. موضوع‌شناسی فقهی الکل و فرآورده‌های آن؛ عمادی، عباس؛ ناشر: نشر موضوع‌شناسی.
۲. موضوع‌شناسی فقهی عناوین اقتصادی؛ خوش اخلاق، مهدی؛ ناشر: نشر موضوع‌شناسی.

۳. موضوع‌شناسی فقهی درهم و دینار؛ خوش اخلاق، مهدی؛ ناشر: نشر موضوع‌شناسی.

۴. موضوع‌شناسی فاکس؛ معلمی، سیدمهدی؛ ناشر: نشر موضوع‌شناسی.

۵. موضوع‌شناسی فقهی حرز اموال؛ فرهودی، حسین؛ ناشر: نشر موضوع‌شناسی.

۶. موضوع‌شناسی فقهی کثرت و شغل سفر؛ محسنی، محمد سالم؛ ناشر: نشر موضوع‌شناسی.

د) مقالات چاپ شده

مقالاتی که برگرفته از پژوهش‌های مرکز موضوع‌شناسی تا کنون در مجلات منتشر شده به شرح ذیل است:

ردیف	عناوین مقالات	پژوهشگر
۱	تحلیلی بر ابعاد فقهی اسناد خزانه اسلامی منتشره در ایران	محمد توحیدی
۲	کاوش فقهی در مالکیت مادر بر سلول‌های بنیادی خون بندناف	محمد علی قاسمی
۳	مبانی فقهی و موضوع‌شناسی کارمزد قرض الحسنه در نظام بانکی ایران	سید عباس موسویان اکبر کشاورزیان
۴	ضابطه مال بودن در مباحث فقهی	احمد علی یوسفی
۵	کاوشی نو در متصدیان شناخت موضوعات احکام فقهی	حجت الله بیات
۶	نگاهی نو به روش شناخت فقهی موضوعات عرفی	حجت الله بیات
۷	بازخوانی ویژگی‌ها و فرایند شناخت موضوعات احکام فقهی	حجت الله بیات
۸	بررسی علمی و فقهی الکل و فرآورده‌های الکلی	غلامرضا نورمحمدی عباس عمادی

ردیف	عناوین مقالات	پژوهشگر
۹	بررسی فقهی مقدار مجاز استفاده از الکل در فرآورده های خوراکی	غلامرضا نورمحمدی عباس عمادی
۱۰	واکاوی ماهیت فقهی الکل و فرآورده های الکلی	غلامرضا نورمحمدی عباس عمادی
۱۱	موضوع شناسی و ارزیابی فقهی محصولات کشاورزی تراریخته	محمد مهدی اوچی
۱۲	تعیین معیار «فلس» در حلیت و حرمت آبزیان	غلامرضا نورمحمدی
۱۳	تعیین معیار استحاله در فرایند تولید فرآورده های حلال	عباس عمادی
۱۴	موضوع شناسی اجزاء حرام در حیوانات حلال گوشت	مهدی صانعی
۱۵	قاعده نفی حرج و نقش آن در اعمال عبادی درمانگران در بخش کرونای بیمارستان	محمد حسین فلاح زاده حمید ستوده
۱۶	موضوع شناسی حریم املاک بر پایه مبانی فقهی و حقوقی با رویکردی بر نظرات امام خمینی <small>علیه السلام</small>	محمد حسین ناظمی
۱۷	موضوع شناسی زمان و مکان مناسک حج و عمره و تأثیر آن بر احکام فقهی	محمد حسین فلاح زاده
۱۸	موضوع شناسی برخی از اماکن مکه مکرمه و مدینه منوره	محمد حسین فلاح زاده
۱۹	درنگی در تأثیر کثرت سفر در اتمام نماز و روزه مسافر	محمد سالم محسنی
۲۰	مقدار مسیره یوم فی موضوع قصر الصلاة	امیربهاء الدین علایی نژاد

هـ) طرح های پژوهشی

با توجه به تنوع موضوعات احکام فقهی بر اساس معیارهای اولویت، به تناسب هر یک از گروه های علمی، طرح های پژوهشی متنوعی در دستور گروه ها قرار دارد و حدود ۳۰ طرح در مراحل مختلف در حال انجام است.

مهمترین طرح‌های جاری گروه اقتصاد

۱. موضوع‌شناسی فقهی رمز ارزها؛
۲. موضوع‌شناسی فقهی جعاله بانکی؛
۳. موضوع‌شناسی فقهی خلق پول.

مهمترین طرح‌های جاری گروه بنیادین

۱. موضوع‌شناسی سیره اهل بیت علیهم‌السلام؛
۲. روش فقها در شناخت موضوعات احکام فقهی؛

مهمترین طرح‌های جاری گروه پزشکی و تغذیه

۱. موضوع‌شناسی فقهی فلس در آزیان؛
۲. موضوع‌شناسی فقهی جنسیت و تغییر آن؛
۳. موضوع‌شناسی فقهی جنین و مراحل تکامل آن.

مهمترین طرح‌های جاری گروه حقوقی

۱. موضوع‌شناسی فقهی اضطرار و حرج؛
۲. موضوع‌شناسی فقهی نفقه زوجه؛
۳. موضوع‌شناسی فقهی انواع قتل.

مهمترین طرح‌های جاری گروه عبادی

۱. موضوع‌شناسی فقهی حد ترخص؛
۲. موضوع‌شناسی سفرهای حرام؛
۳. موضوع‌شناسی فقهی ماهیت سفر شرعی.

مهمترین طرح‌های جاری گروه فرهنگی اجتماعی

۱. موضوع شناسی فقهی لهُو و لعب؛
۲. موضوع شناسی فقهی مقدسات؛
۳. موضوع شناسی فقهی بازی‌های دیجیتال.

دو) فعالیت‌های علمی

الف) نشست‌ها و کرسی‌های علمی

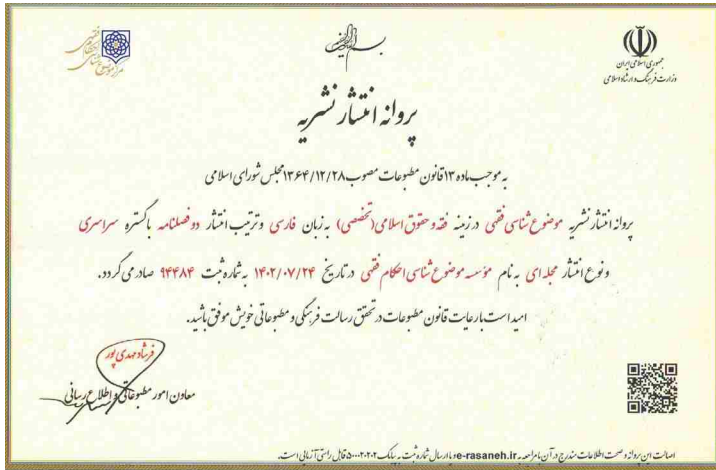
مرکز موضوع شناسی احکام فقهی نشست‌های مستقل و مشترکی به شرح ذیل برگزار کرده است. عناوین مهمترین نشست‌ها عبارتند از:

ردیف	عنوان نشست و کرسی	تاریخ
۱	استظهار عرف و جایگاه دانش آمار	۱۴۰۰/۱۱/۲۱
۲	حکم حاکم به ثبوت هلال	۱۴۰۱/۱/۲۹
۳	کاربردها و کاستی‌های دانش اصول موضوع شناسی	۱۴۰۱/۸/۱۱
۴	نقد کتاب نیمه اول اجتهاد	۱۴۰۱/۱۲/۱۱
۵	کیفیت رؤیت هلال شوال و رمضان	۱۴۰۲/۰۱/۳۱
۶	نقد کتاب ارزش سنجی درهم و دینار	۱۴۰۲/۰۴/۱
۷	دوره‌گذاری موضوع شناسی احکام فقهی در تاریخ فقه امامیه	۱۴۰۲/۰۷/۰۸
۸	بررسی عدم اشتراط قطع مری در ذبح	۱۴۰۲/۱۲/۱۰
۹	نقش هوش مصنوعی در تبدیل موضوعات فقهی	۱۴۰۲/۱۰/۲۸

ب) دوفصلنامه موضوع‌شناسی

مرکز موضوع‌شناسی احکام فقهی برای انجام بهتر مأموریت‌های پژوهشی خود، پروانه دوفصلنامه موضوع‌شناسی را از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اخذ نموده و قرار است اولین شماره آن در سال ۱۴۰۳ منتشر شود.

هیأت تحریریه دوفصلنامه

مدیر مسئول: حجت الاسلام و المسلمین محمد رحمانی زوروندی

سر دبیر: حجت الاسلام و المسلمین حجت الله بیات

سایر اعضاء: حجج الاسلام عبدالرضا ایزد پناه، محمد علی خادمی کوشا، مهدی خطیبی، محمد عشایری، محمد حسین فلاح‌زاده، محمد علی قاسمی، احمد مبلغی، جواد محدثی.

مدیر اجرایی: حمید رضا حاجیان

نشانی سامانه دوفصلنامه: <https://www.mozooshenasimags.ir>

ج) حمایت از پایان نامه‌ها

این مرکز به منظور بهره‌گیری از ظرفیت‌های پایان‌نامه‌ها، با تدوین آیین‌نامه‌ای از پایان‌نامه‌های سطح ۳ و ۴ و معادل آنها حمایت مادی و معنوی می‌کند. برخی عناوین پایان‌نامه‌ها که در طرح حمایت قرار گرفته‌اند عبارتند از:

۱. موضوع شناسی افساد فی الارض، پژوهشگر: هادی کرمی.
۲. موضوع شناسی یائسگی زنان با رویکرد فتاوی فقهای معاصر، پژوهشگر: مصطفی نجف قلی زاده.
۳. موضوع شناسی شارع و قلمرو مفهومی و مصداقی آن، پژوهشگر: امید کاربخش داوری.
۴. نقد و بررسی روش فقها در استظهار عرف و بهره‌گیری از ارزش آمار، پژوهشگر: محمد تقی بصیری.
۵. ملاک استظهار عرف در موضوعات عرفی نزد فقهای متأخر، پژوهشگر: داوود حجازی فر.

د) کمیته فقهی

یکی از مزیت‌های این مرکز، تشکیل کمیته‌ای است که نمایندگان بخش استفتائات دفاتر مراجع معظم تقلید ^{دامت برکاتهم} در آن عضویت دارند و نتیجه هر پژوهشی، پس از اتمام و برگزاری جلسه نهایی، توسط نمایندگان مراجع معظم تقلید به اطلاع ایشان می‌رسد و درباره یافته‌های آن بحث و تبادل نظر می‌شود. این کمیته در تسهیل و تسریع پاسخ به استفتائات جدید و تقریب فتاوا، نقش عمده‌ای دارد.

ه) آیین تجلیل از آثار موضوع شناسانه

یکی از اقدامات پژوهشی در این مرکز، برگزاری «آیین تجلیل از آثار موضوع شناسانه فقهی» است که به منظور جریان‌سازی و تشویق آثار علمی موضوع شناسانه طراحی شده است. نخستین آیین در اسفند ۱۴۰۱ برگزار و از بین ۱۴۰ اثر راه یافته به مرحله داوری، از ۱۴ اثر برگزیده در قالب کتاب، مقاله و پایان‌نامه تقدیر شد. این مراسم قرار است هر دو سال یک بار برگزار شود.

آیین تجلیل در قاب تصویر

نخستین آیین تجلیل از
برترین آثار پژوهشی

موضوع شنبه

در تیرم قرآنیج
اسفند ۱۴۰۱

سخنران: حضرت آیت الله سید هاشم حسینی بوشهری

زمان:
پنج شنبه ۴ اسفند ۱۴۰۱ ساعت ۱۵:۳۰ - ۱۷:۳۰

مکان:
قم، بلوار ۱۵ خرداد، انتهای شهرک جهاد
مؤسسه علمی فرهنگی دارالتحذیث
تالار علامه مجلسی

سه) فعالیت های آموزشی

الف) برگزاری دوره های موضوع شناسی در مرکز

برخی از مهمترین دوره های آموزشی که تا کنون برگزار شده، به شرح ذیل است:

ردیف	عنوان دوره	اساتید معظم
۱	اصول و مبانی موضوع شناسی	محسن اراکی
۲	اقرار عند الحاکم	جواد حبیبی تبار
۳	روش شناخت موضوعات احکام فقهی	حجت الله بیات
۴	رشوه و تجاوز به عنف	محمد سعید جواهری
۵	موضوع شناسی اقتصادی	محمی الدین حائری شیرازی
۶	اصول و مبانی موضوع شناسی	عباس ظهیری
۷	مبانی موضوع شناسی	احمد عابدی
۸	درآمدی بر علم موضوع شناسی	احمد عابدی
۹	بانکداری اسلامی	سید محمد تقی علوی
۱۰	موضوع شناسی عرف	ابوالقاسم علی دوست
۱۱	مبانی موضوع شناسی	محمد حسین فلاح زاده
۱۲	استظلال در احرام، مسافت شرعی و افساد فی الارض	محمد علی گرامی
۱۳	روش تحقیق در موضوع شناسی	رضا مختاری
۱۴	استحاله	محمد مؤمن
۱۵	جرم شناسی	مجید یزدی

ب) برگزاری کرسی درس موضوع‌شناسی در خارج از مرکز

ردیف	عنوان دوره	اساتید معظم
۱	موضوع‌شناسی ژلاتین‌های خوراکی	عبدالرضا دغاغله
۲	موضوع‌شناسی امور اقتصادی	سید محمد تقی علوی
۳	موضوع‌شناسی امور عبادی	محمدحسین فلاح‌زاده
۴	موضوع‌شناسی امور اقتصادی	سید عباس موسویان

ج) پشتیبانی دروس خارج

یکی از اقدامات آموزشی مرکز موضوع‌شناسی احکام فقهی، تأمین نیازهای موضوع‌شناسانه اساتید درس خارج است و این امر توسط یکی از شاگردان ایشان و همکاری مرکز انجام می‌شود.

د) تدوین درسنامه آشنایی با موضوع‌شناسی

یکی دیگر از اقدامات آموزشی مرکز موضوع‌شناسی احکام فقهی، تدوین درسنامه آشنایی با موضوع‌شناسی فقهی است. این درسنامه به درخواست مرکز تدوین متون حوزه انجام و نهایی شده تا جزء دروس اختیاری حوزه قرار گیرد. قرار است درسنامه‌هایی برای سطوح دیگر دروس حوزوی نیز تدوین گردد.

چهار) فعالیت‌های ترویجی

از آنجا که یکی از مأموریت‌های مرکز موضوع‌شناسی احکام فقهی ترویج یافته‌های پژوهشی است. این ترویج در قالب‌های مختلفی صورت می‌گیرد. به عنوان نمونه با یکی از فعالیت‌های ترویجی، شناسایی محدوده‌ی حد ترخص و مسافت شرعی و طراحی، جانمایی و نصب تابلوهای مربوط به آن در جاده‌ها است که با همکاری ستاد اقامه نماز، پلیس راهور و اداره راهداری و حمل و نقل جاده‌ای انجام می‌شود.^۱

الف) موزه دین و زندگی

«موزه دین و زندگی» به عنوان یک رسانه بصری و تأثیرگذار، مهمترین فعالیت ترویجی این مرکز به شمار می‌رود. این موزه، اولین موزه مفهومی جهان اسلام است که با تجسمی کردن موضوعات مختلف، احکام و معارف مربوط به آنها را به بازدیدکنندگان منتقل می‌کند. این موزه، اکنون در شبستان امام هادی علیه السلام مسجد مقدس جمکران مستقر شده است.

موزه دین و زندگی چهارده گنجینه جذاب و متنوع درباره موضوعات مختلف زندگی و معارف دینی پیرامون آنها دارد که عبارتند از:

۱- مقدسات	۸- خانه و خانه داری
۲- مسجد مقدس جمکران	۹- کار و تلاش
۳- علما و مراجع	۱۰- اقتصاد
۴- عبادات	۱۱- فرهنگی اجتماعی
۵- موضوع شناسی فقهی	۱۲- آیین های تکریم اهل بیت علیهم السلام
۶- محیط زیست	۱۳- مقاومت [موزه عبرت]
۷- پزشکی و سلامت	۱۴- جهاد و دفاع

اکنون یکی از موزه‌های پربازدید کشور به شمار می‌رود و میزبان نخبگان، مسئولان و عموم مردم به ویژه گروه‌های خاص و حتی گردشگران خارجی است. طبق آمارها، میانگین بازدیدکنندگان از این موزه، در ماه، به حدود سه هزار نفر می‌رسد.

ب) نشر موضوع‌شناسی

مرکز موضوع‌شناسی احکام فقهی، برای انجام بهتر مأموریت ترویجی خود، در سال ۱۴۰۱ اقدام به اخذ مجوز انتشارات با عنوان «نشر موضوع‌شناسی» از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به شماره ۱۶۴۸۹ نموده است.

پنج) فعالیت‌های نظارتی مرکز

یکی دیگر از مأموریت‌های مرکز موضوع‌شناسی احکام فقهی، نظارت تطبیق امور مربوط به معیشت مکلفان بر معیارهای شرعی است که با هماهنگی و درخواست مسئولان انجام می‌شود. این اقدامات علاوه بر آن‌که به صورت مستقل انجام می‌شود، گاه با برخی از موضوعات فقهی نیز مرتبط است. برخی از بازدیدهای میدانی نظارتی عبارتند از:

- ۱) بازدید از تصفیه‌خانه فاضلاب آب شهرک صنعتی شکوهیه قم؛ برای بررسی چگونگی تبدیل فاضلاب به آب پاک؛
- ۲) بازدید از سازمان شیلات؛ برای بررسی فلس آبیان به‌ویژه کوسه ماهی؛
- ۳) بازدید از کارخانه اسنوا؛ برای بررسی چگونگی جریان آب برای تطهیر لباس توسط ماشین‌های لباسشویی و ارائه راهکار برای جریان آب متصل به کر و کیفیت بهتر تطهیر لباس؛

- ۴) بازدید از کارخانه سیمان سپاهان؛ برای بررسی صحت یا عدم صحت سجده و تیمم بر سیمان؛
- ۵) بازدید از کارخانه کیمیا تک (لوازم آرایشی و بهداشتی)؛ برای آشنایی و نظارت بر روند تولید طبق ضوابط شرعی؛
- ۶) بازدید از کشتارگاه طیب؛ برای بررسی شرایط ذبح شرعی و لزوم و چگونگی قطع مری در ذبیحه؛
- ۷) بازدید از کشتارگاه طیور بهاران؛ برای نظارت بر روند تولید طبق ضوابط شرعی؛
- ۸) بازدید از کشتارگاه صنعتی دام؛ برای نظارت بر روند تولید طبق ضوابط شرعی؛
- ۹) بازدید شرکت صنایع گوشتی مطهر (سوسیس، کالباس و...)؛ برای آشنایی و نظارت بر روند تولید طبق ضوابط شرعی؛

- ۱۰) بازدید از مرکز درمان ناباروری جهاد دانشگاهی قم؛ برای آشنایی و نظارت بر روند تولید طبق ضوابط شرعی؛
- ۱۱) بازدید از کارخانه فرآوری کوسه ماهی در بوشهر؛ برای آشنایی و نظارت بر روند تولید طبق ضوابط شرعی؛
- ۱۲) بازدید از شرکت فولاد مبارکه اصفهان؛ آشنایی و نظارت بر روند تولید طبق ضوابط شرعی
- ۱۳) بازدید از غسلخانه بهشت زهرا و بهشت معصومه علیها السلام؛ برای آشنایی و نظارت بر روند کار طبق ضوابط شرعی؛
- ۱۴) بازدید از کارخانه زر ماکارون جهت بررسی کیفیت فرآوری آن؛ برای آشنایی و نظارت بر روند تولید طبق ضوابط شرعی؛
- ۱۵) بازدید از برخی کارخانه‌های ساخت نوشیدنی‌ها از جمله کارخانه «جوجو»؛ برای آشنایی و نظارت بر روند تولید طبق ضوابط شرعی.

تعاملات علمی و پاسخگویی به نیازها

با توجه به ضرورت تعامل فقه با سایر علوم در شناخت موضوعات احکام فقهی، این مرکز برای انجام مأموریت خود با نهادها، سازمان‌ها و مراکز علمی و پژوهشی مختلفی همکاری دارد و بیش از ۵۰ تفاهم‌نامه با آنها به امضا رسانده که این تعاملات به صورت تصاعدی در حال توسعه است. علاوه بر آن که درخواست‌های متعددی نیز از طرف نهادها و سازمان‌ها برای همکاری به مرکز ارسال شده است.

یک تفاهم‌نامه‌ها

مراکز، نهادها و سازمان‌هایی که مرکز موضوع‌شناسی احکام فقهی با آنها از ابتدای راه‌اندازی تا کنون تفاهم‌نامه همکاری امضاء کرده است عبارتند از:

تاریخ انعقاد	نام مرکز، نهاد و سازمان	ردیف
۱۳۹۲/۰۱/۰۸	ستاد ترویج احکام	۱
۱۳۹۲/۰۲/۰۲	واحد مطالعات فقهی مرکز تحقیقات پزشکی قانونی	۲
۱۳۹۲/۰۲/۰۴	مؤسسه تحقیقات علوم شبلیاتی کشور	۳
۱۳۹۲/۰۳/۲۳	سازمان حفاظت محیط زیست استان قم	۴
۱۳۹۲/۰۵/۰۱	انستیتو تحقیقات تغذیه ای و صنایع غذایی	۵
۱۳۹۲/۰۵/۲۸	موزه طبیعت و حیات وحش ایران	۶
۱۳۹۲/۰۹/۱۰	مؤسسه فرهنگی هنری راسخون	۷
۱۳۹۲/۰۹/۳۰	حوزه نمایندگی ولی فقیه در وزارت جهاد کشاورزی	۸
۱۳۹۳/۰۲/۰۱	پژوهشکده حج و زیارت	۹
۱۳۹۳/۰۲/۱۵	مرکز تحقیقات اسلامی مجلس شورای اسلامی	۱۰

ردیف	نام مرکز، نهاد و سازمان	تاریخ انعقاد
۱۱	مرکز جامع پزشکی اعصاب و روان (باور)	۱۳۹۳/۰۳/۰۱
۱۲	موزه طبیعت و حیات وحش ایران و مؤسسه راسخون	۱۳۹۳/۰۳/۰۳
۱۳	مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما	۱۳۹۳/۰۳/۰۸
۱۴	مؤسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران	۱۳۹۳/۰۴/۱۵
۱۵	ستاد اقامه نماز کشور	۱۳۹۳/۰۵/۰۱
۱۶	دانشگاه علوم پزشکی ارتش	۱۳۹۳/۰۹/۱۳
۱۷	دانشگاه ادیان و مذاهب	۱۳۹۳/۱۰/۲۹
۱۸	جامعه الزهراء <small>علیها السلام</small>	۱۳۹۳/۱۲/۲۷
۱۹	سازمان بورس و اوراق بهادر	۱۳۹۴/۰۱/۲۶
۲۰	دانشگاه علوم پزشکی قم	۱۳۹۴/۰۵/۱۱
۲۱	مرکز فقهی ائمه اطهار <small>علیهم السلام</small>	۱۳۹۴/۰۷/۰۱
۲۲	سازمان حفاظت محیط زیست کشور	۱۳۹۴/۰۷/۱۶
۲۳	سازمان غذا و داروی کشور	۱۳۹۴/۰۷/۱۶
۲۴	سازمان میراث فرهنگی استان قم	۱۳۹۴/۰۹/۱۰
۲۵	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	۱۳۹۴/۱۱/۱۰
۲۶	سازمان عقیدتی سیاسی ودجا	۱۳۹۵/۰۷/۰۵
۲۷	سازمان بنادر و دریا نوردی	۱۳۹۵/۰۸/۱۵
۲۸	سازمان بهزیستی کشور	۱۳۹۵/۰۹/۰۱
۲۹	سازمان میراث فرهنگی استان قم	۱۳۹۶/۰۲/۲۰
۳۰	پژوهشگاه فقه نظام	۱۳۹۶/۰۶/۲۱
۳۱	فرهنگستان علوم پزشکی کشور	۱۳۹۶/۰۷/۰۱

ردیف	نام مرکز، نهاد و سازمان	تاریخ انعقاد
۳۲	مرکز ملی پاسخگویی به سوالات شرعی	۱۳۹۶/۰۸/۰۵
۳۳	شورای تخصصی حوزوی شورای عالی انقلاب فرهنگی	۱۳۹۶/۱۱/۰۱
۳۴	استاندارای قم	۱۳۹۷/۰۷/۲۵
۳۵	انجمن اصول حوزه	۱۳۹۷/۰۹/۲۵
۳۶	بافرهنگستان علوم پزشکی و وزارت بهداشت	۱۳۹۷/۱۰/۰۵
۳۷	مرکز عین للدراسات و البحوث المعاصره - (عربی فارسی)	۱۳۹۷/۱۰/۰۸
۳۸	انجمن علمی فقه و حقوق اسلامی	۱۳۹۸/۰۳/۲۶
۳۹	دانشگاه قم	۱۳۹۸/۱۱/۲۰
۴۰	شبکه اجتهاد	۱۳۹۹/۰۷/۲۷
۴۱	سازمان شیلات ایران	۱۳۹۹/۰۷/۲۱
۴۲	مرکز تحقیقات حلال	۱۳۹۹/۱۱/۱۶
۴۳	سازمان تبلیغات اسلامی	۱۴۰۰/۰۶/۰۱
۴۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۴۰۰/۱۰/۲۹
۴۵	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۱۴۰۰/۰۸/۰۱
۴۶	صندوق دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم	۱۴۰۱/۰۴/۰۱
۴۷	جامعه المصطفی العالمیه	۱۴۰۱/۰۶/۲۲
۴۸	مرکز بین المللی نبراس	۱۴۰۱/۱۲/۰۱
۴۹	پژوهشگاه قرآن و حدیث	۱۴۰۱/۱۲/۱۵
۵۰	پژوهشگاه قوه قضائیه	۱۴۰۲/۰۳/۰۲
۵۱	سازمان تبلیغات اسلامی	۱۴۰۲/۰۳/۰۱
۵۲	مؤسسه دین و تمدن	۱۴۰۲/۱۰/۰۷

دو درخواست‌ها و پاسخگویی‌ها

با توجه به نیازهای موضوع شناسانه در دستگاه‌های حاکمیتی، سازمان‌ها و نهادها، درخواست‌های متعددی از طرف این مجموعه‌ها برای بررسی موضوع شناسی برخی از امور مورد ابتلاء و مورد سؤال به این مرکز ارسال یا ارجاع گردیده است. برای نمونه، مرکز موضوع شناسی احکام فقهی با مشارکت فرهنگستان علوم پزشکی در سال گذشته، فهرستی از بیماری‌هایی که برای روزه‌دار ضرر دارد یا ندارد را تهیه کرد و در اختیار مکلفان قرار داد.

در سال ۱۴۰۲ نیز این مرکز با مشارکت بعثه مقام معظم رهبری و فرهنگستان علوم پزشکی، درباره «استطاعت بدنی حجاج» فهرستی از بیماری‌هایی که باعث سلب استطاعت بدنی می‌شود را تهیه کرده که قرار است در اختیار پزشکان و حجاج قرار گیرد.

مهمترین موارد درخواستی که از ابتدای تأسیس مرکز تا کنون به آن ارجاع شده عبارتند از:

ردیف	مرکز/مؤسسه/نهاد متقاضی	موضوع
درخواست‌های سال ۱۳۹۳ از مرکز		
۱	سازمان شیلات ایران	مشخصات نوعی ماهی با ذکر خصوصیات زیستی و نوع فلس آن
۲	دفتر تبلیغات اسلامی فولاد مبارکه	سؤال در خصوص ماهی تیلاپیا
۳	عضو هیئت علمی دانشگاه تبریز و فوق تخصصی نوزادان	اهداء شیر مادران به نوزادان نارس
۴	سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح	بررسی ارتفاع کعبه و محاذات میقات جحفه و ...

ردیف	مرکز/مؤسسه/نهاد متقاضی	موضوع
درخواست های سال ۱۳۹۴ از مرکز		
۵	دانشگاه علوم پزشکی قم	سؤالات درخصوص اهمیت تغذیه با شیر مادر در اسلام و قرآن
۶	دفتر مقام معظم رهبری	طرز تهیه سرکه بالزامیک
۷	نمایندگی ولی فقیه در جهاد	دعوت به جلسه بررسی لابستر
۸	دفتر مقام معظم رهبری	در خصوص استفتاء ترا جنسیتی
۹	نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر	درخواست محصولات احکامی جهت آموزش در هلال احمر
۱۰	معاون بین الملل حوزه	راه اندازی نشست های تخصصی با موضوع مناسک حج
۱۱	دفتر مقام معظم رهبری	ماهیت مرگ مغزی
۱۲	مرکز ملی تحقیقات حلال	در خصوص وجود الکل در دهان شویه
۱۳	مرکز ملی فضای مجازی	درخواست موضوع شناسی فضای مجازی
۱۴	ارباب رجوع، آقای حسین بهرمی	درخواست بررسی الکل در دو نوع آدامس مشکوک
۱۵	مرکز ملی تحقیقات حلال	درخواست نظر در خصوص استفاده از گلیسرین و اسید چرب صابون
درخواست های سال ۱۳۹۵ از مرکز		
۱۶	شورای عالی انقلاب فرهنگی	درخواست جزوه فقهی نا باروری (اهداء اسپرم)
۱۷	مؤسسه تحقیقاتی شهید مصطفی خمینی	درخواست همکاری در مورد تغییر جنسیت

ردیف	مرکز/ مؤسسه/ نهاد متقاضی	موضوع
۱۸	مرکز ملی تحقیقات حلال	سوالات مربوط به غذا و دارو
۱۹	عقیدتی سیاسی وزارت دفاع	اساسنامه، دستورالعمل قرارداد مضاربه مؤسسه اعتباری کوثر
۲۰	مؤسسه فرهنگی قرآنی عترت	طرح ساخت دستگاه شبیه ساز موضوع شناسی
۲۱	شورای عالی انقلاب فرهنگی	موضوعات مستحدثه (کاشت ناخن مصنوعی)
درخواست های سال ۱۳۹۶ از مرکز		
۲۲	مدیر حوزه های خواهران - فارس	درخواست برگزاری نشست موضوع شناسی حد ترخص و مسافت شرعی
۲۳	پژوهشکده علوم و صنایع غذایی	آمادگی برای همکاری مشترک تخصصی در پروژه های تحقیقاتی
۲۴	دفتر مقام معظم رهبری	استفتاء شرکت سالیند مرغ
۲۵	معاونت پژوهش حوزه	انتخاب مرکز به عنوان مجری طرح تدوین پرونده مسائل مستحدثه
۲۶	انجمن علمی سلامت خانواده - فرهنگستان علوم پزشکی	درخواست اعلام نظر مرکز نسبت به تعریف انجمن در خصوص سلامت جنسی با شرع مقدس
۲۷	مرکز ملی تحقیقات حلال	بررسی حلیت یا حرمت اجزاء غیر ذی روح حیوانات حرام گوشت
۲۸	مرکز ملی تحقیقات حلال	بررسی حلیت و حرمت فرآورده های دارویی نو ترکیب
۲۹	سازمان غذا و دارو	بررسی حلیت و حرمت مصرف مکمل ورزشی که از موی انسان در آن به کار رفته است.

ردیف	مرکز/مؤسسه/نهاد متقاضی	موضوع
درخواست‌های سال ۱۳۹۷ از مرکز		
۳۰	امام جمعه یزد	حکم استفاده از «کف دریا» در مواد غذایی
۳۱	دانشگاه علوم پزشکی تهران	درخواست بررسی فقهی مربوط به نوزدادان نارس
۳۲	شرکت مادر تخصصی کشاورزی	درخواست اعلام حکم حلیت ماهیان خاویاری جهت ارائه به مراکز مهم اسلامی
۳۳	مرکز ملی تحقیقات حلال	درخواست بررسی تولید عمده شیر اسب، استرو و ...
درخواست‌های سال ۱۳۹۸ از مرکز		
۳۴	سازمان آرامستان‌ها	درخواست بررسی فقهی دوره زمانی برای استفاده مجدد از قبور
۳۵	دفتر مقام معظم رهبری	ارجاع نامه با موضوع سادات
۳۶	نماینده ولی فقیه در جهاد	درخواست ارائه محصولات مرکز با موضوع ذبح و صید
۳۷	دفتر مقام معظم رهبری	استفتاء حکم خوردن چنر
۳۸	شورای عالی حوزه علمیه خراسان	موافقت شورای عالی حوزه خراسان در خصوص راه اندازی درس موضوع شناسی و تأسیس مرکز تخصصی سطح ۳ و ۴
۳۹	فرهنگستان علوم پزشکی	تبیین استفتاء ارجاع بیمار توسط پزشک به مراکز خاص درمانی

ردیف	مرکز/ مؤسسه/ نهاد متقاضی	موضوع
درخواست‌های سال ۱۳۹۹ از مرکز		
۴۰	دفتر مقام معظم رهبری	درخواست ارائه تمام موضوعات کار شده در مرکز
۴۱	حوزه نمایندگی ولی فقیه در جهاد	موضوع شناسی استفتاء تولید گوشت و مرغ در محیط آزمایشگاهی ارجاعی از دفتر مقام معظم رهبری
۴۲	مرکز ملی تحقیقات حلال	درخواست بررسی تعریف کاربردی مستی در فقه
۴۳	مرکز ملی تحقیقات حلال	درخواست بررسی تعریف کاربردی استحاله
۴۴	مرکز ملی تحقیقات حلال	درخواست بررسی تعریف کاربردی کلمه قشر در عربی
۴۵	حوزه نمایندگی ولی فقیه در جهاد	سؤال در خصوص پیوند اجزاء حیوان نجس العین به انسان
۴۶	دفتر امور سهام عدالت	موضوع شناسی سهام عدالت
درخواست‌های سال ۱۴۰۰ از مرکز		
۴۷	مجمع شهید احمدی روشن	سؤال در خصوص آزمایش اسپرم بدو استخدام در آزمایشگاه
۴۸	دانشگاه علوم پزشکی قم	درخواست بررسی نتیجه آزمایش تجزیه و تحلیل کافور
۴۹	اتحادیه آرامستان‌های کشور	سؤال در مورد تغسیل اموات با استفاده از کافور وارداتی
۵۰	سفیر فیلم	بررسی عمل تغییر جنسیت و سؤالات مربوطه

ردیف	مرکز/ مؤسسه/ نهاد متقاضی	موضوع
۵۱	نماینده ولی فقیه در جهاد کشاورزی	بریدن چهاررگ در تذکیه حیوانات حلال گوشت
۵۲	فرهنگستان علوم پزشکی	پاسخ چهار نفر از متخصصین در خصوص سقط جنین
۵۳	شهرداری مشهد	سوال در خصوص کارخانه ژلاتین آریا مشهد
۵۴	مرکز ملی تحقیقات حلال	پاسخ سؤال مرکز در خصوص ژلاتین
۵۵	مرکز ملی تحقیقات حلال	ایجاد واحد درسی با موضوع حلال
۵۶	سازمان شیلات ایران	قرارداد مشارکت در نشر کتاب اطلس ماهیان ایران
۵۷	سازمان شیلات ایران	قرارداد مشارکت در نشر کتاب اطلس صید و صیادی
۵۸	سازمان شیلات ایران	قرارداد مشارکت در نشر کتاب اطلس فلس و کوسه ماهی
درخواست های سال ۱۴۰۱ از مرکز		
۵۹	فرهنگستان علوم پزشکی	دعوتنامه جلسه روزه داری و بیماری های شایع
۶۰	فرهنگستان علوم پزشکی	دعوتنامه جلسه مشترک مراحل تکوین جنین
۶۱	فرهنگستان علوم پزشکی	اعلام نظر ناظران پروژه موت و حیات
۶۲	مرکز تدوین متون حوزه	اعلام آمادگی جهت حمایت و همراهی نسبت به تدوین کتب درسی و آموزشی
۶۳	دانشگاه علوم پزشکی قم	پاسخ آزمایش بر دو نمونه آب زمزم
۶۴	بنیاد جامعه پردازی هدایت	موضوع شناسی گونه های انگور

موضوع	مرکز/مؤسسه/نهاد متقاضی	ردیف
درخواست بررسی نسبت به حذف اسماء الله از روی قبور	تخت فولاد اصفهان	۶۵
درخواست ارسال تحقیقات «تلقیح مصنوعی» و «کاشت ناخن»	دفتر آیت الله العظمی مظاهری	۶۶
درخواست ارسال تحقیق بازاریابی شبکه ای	دفتر مقام معظم رهبری	۶۷
دعوت به همکاری جهت برگزاری کنگره ملی اسلام و سلامت	نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه علوم پزشکی گلستان	۶۸
درخواست های سال ۱۴۰۲ از مرکز		
درخواست ارسال نتایج پژوهش ژلاتین	مرکز تحقیقات اسلامی مجلس	۶۹
دعوتنامه نشست بررسی مسائل آموزش جنسی به کودکان و نوجوانان	فرهنگستان علوم پزشکی	۷۰
درخواست اعلام نظر ارشادی درخصوص آگزوزوم های مشتق از خون بند ناف	مرکز ملی تحقیقات حلال	۷۱
درخواست بررسی «ماهیت ولوج روح» و «معیارهای احراز تغییر جنسیت واقعی»	پژوهشگاه قوه قضائیه	۷۲
درخواست بررسی طهارت دهانشویه حاوی الکل	مرکز ملی تحقیقات حلال	۷۳
درخواست اظهار نظر کارشناسی و ارشادی درخصوص جواز اهدای سلول های جنسی	دانشگاه علوم پزشکی شیراز	۷۴
درخواست اعلام ارزش ریالی مهرالسنه	اتاق اصناف مرکز استان فارس	۷۵

ردیف	مرکز/مؤسسه/نهاد متقاضی	موضوع
۷۶	بعثه مقام معظم رهبری	درخواست بیماری هایی که مانع استطاعت بدنی برای حج است
۷۷	معاونت فرهنگی دانشجویی وزارت بهداشت	درخصوص اهدای تخمک، اسپرم، جنین و رحم اجاره‌ای
۷۸	مؤسسه دارالثقلین امام عصر <small>عجل الله تعالی فرجه الشریف</small>	درخواست ارسال موارد کار شده در مرکز، طبق لیست درخواستی
۷۹	معاونت بهداشت وزارت بهداشت	اهدای جنین، گامت و رحم جایگزین
۸۰	مرکز جوانی جمعیت، سلامت خانواده و مدارس وزارت بهداشت	شرکت در جلسه کارگروه تدوین آیین نامه اهدای شخص ثالث
۸۱	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	موضوع شناسی تخصصی پیش بینی نتایج مسابقات ورزشی
۸۲	پژوهشگاه مطالعات اسلامی	درخواست ارسال نتایج پژوهش ژلاتین
۸۳	جهاد دانشگاهی واحد قم	درخواست همکاری در برگزاری همایش ملی بررسی اخلاقی، فقهی و حقوقی درمان ناباروری
۸۴	پژوهشگاه مطالعات اسلامی	درخواست تعامل و همکاری
۸۵	فرهنگستان علوم پزشکی	دعوتنامه جلسه استطاعت بدنی در حج
۸۶	مؤسسه مذاهب اسلامی	درخواست برگزاری جلسه و بازدید علمای اهل سنت از موزه
۸۷	بسیج جامعه پزشکی وزارت بهداشت	همایش جوانی جمعیت و درمان ناباروری و استفتائات مربوطه

مرکز موضوع شناسی در یک نگاه

اقدامات انجام شده مرکز، تاکنون به صورت مختصر عبارتند از:

ردیف	عنوان فعالیت
۱	تهیه پیش نویس طرح تأسیس مرکز موضوع شناسی احکام فقهی (ممشا)؛
۲	عملیاتی کردن توصیه های چهارگانه مقام معظم رهبری <small>علیه السلام</small> در حاشیه پیش نویس طرح که عبارتند از: الف: کامل کردن طرح؛ ب: مشورت کافی درباره حواشی و الزامات آن؛ ج: برآورد بودجه تقریبی؛ د: تهیه فهرست نیروی انسانی کارآمد برای تشکیل مرکز.
۳	ارسال پیش نویس طرح برای ۵۰ نفر از اساتید سطوح بالا و متخصصان حوزوی و دانشگاهی؛
۴	برگزاری جلسات متعدد کارشناسی برای یافتن مسیر درست راه اندازی مرکز؛
۵	تهیه اساسنامه و تصویب آن در شورای عالی حوزه های علمیه؛
۶	أخذ مجوز فعالیت از شورای عالی حوزه های علمیه؛
۷	راه اندازی مرکز و شروع فعالیت آن از سال ۱۳۹۱ هـ.ش؛
۸	تلاش جهت تخصیص بودجه در لایحه دولت و تصویب در مجلس شورای اسلامی (جدول ۱۷)؛
۹	طرح حدود ۲۰۰ سؤال، درباره ابزارها و شیوه های موضوع شناسی فقهی؛
۱۰	تدوین ملاک های اولویت پژوهشی در مرکز موضوع شناسی احکام فقهی؛
۱۱	تهیه فهرستی از موضوعات که نیاز به موضوع شناسی فقهی دارند؛

ردیف	عنوان فعالیت
۱۲	دیدار با مراجع معظم تقلید ^{دامت برکاتهم} و فقهای محترم جهت بهره‌گیری از نظرات و توصیه‌های ایشان؛
۱۳	انجام مصاحبه با حدود ۵۰ نفر از اساتید و صاحب‌نظران حوزوی و دانشگاهی؛
۱۴	تشکیل گروه علمی، شورای پژوهش و شورای هم‌اندیشی؛
۱۵	تشکیل کمیته فقهی با عضویت نمایندگان دفاتر مراجع معظم تقلید؛
۱۶	راه‌اندازی موزه «دین و زندگی» و توسعه و تهیه زمین برای احداث ساختمان جدید؛
۱۷	راه‌اندازی سایت مرکز موضوع‌شناسی احکام فقهی؛
۱۸	راه‌اندازی کتابخانه تخصصی موضوع‌شناسی احکام فقهی؛
۱۹	دیدار از مراکز آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و برخی از نهادها و مراکز علمی و صنعتی؛
۲۰	امضای تفاهم‌نامه با ۵۲ نهاد و سازمان حوزوی دانشگاهی و دولتی؛
۲۱	راه‌اندازی دروس، کارگاه‌ها و دوره‌های متعدد موضوع‌شناسی فقهی؛
۲۲	تدوین سرفصل و رشته تخصصی موضوع‌شناسی فقهی؛
۲۳	تدوین درسنامه آشنایی با موضوع‌شناسی فقهی برای طلاب پایه ششم حوزه؛
۲۴	تهیه مقدمات تدوین درسنامه‌های سطح شناخت و تسلط در موضوع‌شناسی فقهی؛
۲۵	فراهم کردن مقدمات تولید مکمل‌های موضوع‌شناسی برای کتاب‌های فقهی و احکام؛
۲۶	برگزاری شش دوره «تربیت پژوهشیار»؛
۲۷	برگزاری کارگاه‌های متعدد مهارت‌افزایی پژوهش‌های موضوع‌شناسانه؛
۲۸	پشتیبانی موضوع‌شناسانه از دروس اساتید سطوح عالی؛

ردیف	عنوان فعالیت
۲۹	أخذ مجوز انتشارات با عنوان «نشر موضوع شناسی»؛
۳۰	انتشار ۱۶ عنوان کتاب موضوع شناسی با موضوعات متنوع تا سال ۱۴۰۱؛
۳۱	چاپ ۱۵ مقاله مستخرج از پژوهش های موضوع شناسی؛
۳۲	شروع پروژه های پژوهشی موضوع شناسی با موضوعات متنوع، تعداد ۳۰ مورد در سال ۱۴۰۱؛
۳۳	طراحی چهار کلان پروژه بنیادین و فراهم کردن مقدمات عملیاتی کردن آنها: الف: سیره اهل بیت <small>علیهم السلام</small> در موضوع و موضوع شناسی؛ ب: روش فقها در شناخت موضوعات احکام فقهی؛ ج: دانشنامه موضوع و موضوع شناسی فقهی؛ د: موضوع شناسی موضوعات در شرح لمعه.
۳۴	تدوین کتاب «مبنای مرکز» حاوی اسناد بالادستی، آیین نامه ها و دستورالعمل ها؛
۳۵	تدوین طرح حمایت از پایان نامه های موضوع شناسانه و اجرایی کردن آن؛
۳۶	تهیه فهرستی از عناوین مناسب تدوین پایان نامه سطح ۳ و ۴؛
۳۷	ارائه مشاوره به حدود ۱۰۰ نفر از طلاب برای تدوین پایان نامه؛
۳۸	نقد و بررسی و تصویب «موضوع شناسی» به عنوان «دانشی نو» در انجمن اصول حوزه؛
۳۹	برگزاری نشست های علمی متعدد با موضوعات متنوع به ویژه «استهلال»؛
۴۰	برگزاری نخستین آیین تجلیل از برترین آثار پژوهشی موضوع شناسی در نیم قرن اخیر؛
۴۱	فراهم کردن مقدمات انتشار دو فصلنامه موضوع شناسی فقهی؛
۴۲	تدوین و بازنگری آیین نامه ها و دستورالعمل های اجرایی و علمی مورد نیاز.

مقام معظم رهبری علیه السلام:

خیلی خرسندیم و خدا را شاکریم از این که این جریان [موضوع شناسی] جریان مبارک در حوزه علمیه راه افتاده است. در واقع شما یک سنت حسنه‌ای را تأسیس کردید در حوزه و این راه ادامه خواهد داشت و افراد زیادی ان شاء الله در آینده در این زمینه، هم تربیت خواهند شد هم کار خواهند کرد... به هر حال خدا را شاکریم.

در دیدار مسئولان مرکز با معظم له

در تاریخ ۱۳۹۷ / ۱۰ / ۲۷

نشانی: قم - بلوار جمهوری اسلامی - کوچه ۸ - پلاک ۵۲

تلفن: ۰۲۵ ۳۲۹۳۶۰۴۵   نمابر: ۰۲۵ ۳۲۹۱۶۲۸۰

 info@mozooshenasi.ir   [@mozooshenasi](https://www.mozooshenasi.ir)

www.mozooshenasi.ir